

Kompostointi on kierrätystä parhaimmillaan - vaivatonta, ympäristö- ystävällistä ja edullista.

SIJAINTI

Kompostoria tai kompostikehikkoa (puutarhajätettä varten) ei saa sijoittaa 15 metriä lähemmäksi kaivoa tai vesialuetta eikä ilman naapurin suostumusta viittä 5 metriä lähemmäksi rajaa. (Kompostori voidaan kuitenkin sijoittaa ilman erillistä naapurin suostumusta rakennusluvassa jätehuollolle varatulle alueelle.)

VAATIMUKSET

- tarpeeksi suuri: noin 200 - 300 litran suuruinen kompostori yleensä riittää. Varaudu myös jäätymiseen talvella
- riittävä ilmanvaihto: organismit tarvitsevat työssään happea. Jos happea on liian vähän, jätteen mädäntyvät ja alkavat haista pahalle.
- suojattu haittaeläimiltä: ei yli 5 mm:n suuruisia reikiä tai rakoja.
- lämpöeristys, jos käytät ympäri vuoden (tai sitä on pidettävä lämpimissä tiloissa) Kesällä voidaan käyttää eristämätöntä kompostoria.
- Jos rakennat kompostorin itse, valitse kosteudenkestävä materiaali. Älä käytä painekyllästettyä puuta, koska se on myrkyllistä.

TOIMINTA

Kompostointi on eloperäisen aineen lahoamista. Lahoaminen tapahtuu bakteereiden, sienten ja pieneliöiden avulla. Toimiakseen hyvin pieneliöt tarvitsevat biojätteen lisäksi sopivassa suhteessa happea ja vettä.

Hajoamisen kannalta ihanteellinen lämpötila on 35-55 astetta. Seosainetta (puru, hake, kuorikate tai lehdet) laitetaan kompostoriin noin puolet ruoantähteiden määrästä.

KOMPOSTOITAVAT JÄTTEET

Biojäte

- hedelmien, juuresten ja vihannesten kuoret
- raaka ja kypsennetty liha ja kala
- kananmunan kuoret
- maitotuotteet
- leipä
- kahvin ja teen porot suodatinpusseineen
- talouspaperi, lautasliinat pieninä määrinä
- kukkamulta ja kasvinjätteet

Pilko ruokajätteet pieniksi, läpimitta enintään n. 3 cm. Jotkut materiaalit, esim. kananmunien ja sitrushedelmien kuoret hajoavat hitaasti. Ne kannattaa sen vuoksi pilkkoa hyvin pieniksi.

Älä laita biojätteeseen:

- tuhka ja kalkki
- metalli ja lasi
- tupakantumpit, purukumit
- kumi ja nahka
- kemikaalit
- imurin pölypussit

ALOITTAMINEN

1. Aseta säiliön pohjalle 10 – 15 cm:n ilmava risukerros
2. Risujen päälle laitettu vanha kompostimulta, turvemulta tai muunlainen multa nopeuttaa kompostoinnin käynnistymistä.
3. Aloita kompostointi vihannesjätteillä. Lisää liha- ja kalajätteet vasta, kun maatumisprosessi on käynnistynyt kunnolla.
4. Joka kerta kun kompostoriin lisätään jätettä, peitetään se seosaineella.
5. Kompostorin sisältöä tulee sekoittaa säännöllisesti, myös reunoilta. Sekoitettaessa kompostiin sekoittuu ilmaa, mikä nopeuttaa hajoamista.
6. Jos tiedät, että kompostoria ei käytetä vähään aikaan, peitä pinta paksulla seosaineella.

SOPIVIA SEOSAINEITA

- *Haketettu puujäte* on erinomaista seosainetta. Se pitää kompostin ilmavana ja hajoo nopeasti.
- *Puutarhajätteet*; sekoita perkuujätteitä, kuivaa ruohoa ja muuta vastaavaa ja säilytä sitä seosaineeksi.
- *Kuivat lehdet ja neulaskarikerke*; lehdet ja neulaskarikerke kuivaan ruohon sekoitettuna on mainioita seosaineita. Niitä löytyy runsaasti luonnosta.
- *Sahanpurut* imevät kosteutta erittäin tehokkaasti.
- *Kutterinlastu* lisää ilmavuutta, mutta ei sido kosteutta yhtä hyvin.
- *Katkotut oljet* pitävät kompostimassan ilmavana ja sopivat hyvin seosaineeksi.
- *Turvepehku* sitoo kosteutta ja hajua ja maatu nopeasti

Älä käytä painekyllästetystä puusta tehtyä purua tai lastua!

HANKALUUDET

PAHA HAJU

SYY: Mädänneen haju kertoo ilman puutteesta. Komposti on liian märkää tai tiivistä, sisältää liian vähän happea ja liikaa typpeä.

RATKAISU: Lisää seosainetta ja sekoita kunnolla. Tarkasta, ettei ilmanvaihtoaukko ole tukossa.

KÄRPÄSET JA HYÖNTEISET

SYY: Ruoantähteitä ei ole peitetty seosaineella kunnolla tai komposti ei ole tarpeeksi lämmin.

RATKAISU: Siisti kompostorin reunat, sekoita kompostimassa kunnolla. Tarkasta massan kosteus ja lisää vettä tarvittaessa. Voit yrittää nostaa lämpötilaa esim. lannoitteella tai tuoreella ruoholla, jolloin toukat kuolevat kuumuuteen. Voit peittää pinnan muutaman sentin paksuisella maakerroksella, joka estää uusia kärpäsiä munimasta kompostiin. Peitä aina kompostoriin laittamasi ruoantähteet kunnolla.

LIIAN KOSTEA

SYY: Kompostoitu materiaali on liian tiivistä tai seosainetta on käytetty liian vähän. Liian märkä komposti alkaa usein mädäntyä.

RATKAISU: Lisää seosainetta ja sekoita. Kerää kompostorin suotovesi (jätteiden läpi suodattanut vesi) talteen ja käytä sitä kasviraikenteena (1osa suotovettä ja 20 osaa vettä).

SÄILIÖSSÄ EI TAPAHDU MITÄÄN

SYY: Kompostorissa on liian vähän ilmaa, se on liian kuiva tai sisältää liian vähän typpeä.

RATKAISU: Lisää kompostoriin karkeaa materiaalia kuten risuja, puruja tai turvetta, kastele varovasti ja sekoita. Lisää runsastyyppistä materiaalia, esim. hevosen-, kanan- tai lampaanlantaa, ruohosilppua tai ruoantähteitä.

JÄÄTYMINEN

SY: Kompostorissa saattaa olla liian vähän ruoantähteitä, täyttöväli on liian pitkä.

RATKAISU: Vie kompostoriin ruoantähteitä kovilla pakkasilla joka päivä. Suuri biojättemäärä toimii usein myös eristeenä ja sen sisällä on useimmiten ”aktiivista” sulaa materiaalia. Jos ruoantähteet eivät riitä, lisää joukkoon puutarhajätettä.

Yritä eristää kompostia laittamalla paksu kerros (vähintään 10 cm) kuivia heiniä tai vastaavaa suoraan kompostimassa päälle. Lapioiden ympärille lunta tai suoja se tuulelta.

Jätettä hajottavat mikro-organismit ja pieneliöt tarvitsevat toimiakseen vähintään 10 asteen lämpötilan. Jos tämäkään ei auta, on vain odotettava säiden lämpenemistä!

PROSESSI ETENEE LIIAN HITAASTI

SY: Kuivassa kompostorissa prosessi usein pysähtyy, mikä vetää puoleensa muurahaisia.

RATKAISU: Lisää kompostoriin vettä ja sekoita. Kompostimateriaalin on tunnettava käteen kuivaksi puristetulta sieneltä.

VALMISTA TAVARAA

Kompostin valmistumiseen kuluva aika vaihtelee mm. vuodenaikojen, jätteiden koon, kosteuspitoisuuden, seosaineen sekä sekoitus- ja ilmaustiheyden mukaan.

Ruokajäte hajoaa yleensä kolmessa kuukaudessa niin paljon, ettei se houkuttele enää hiiriä tai kärpäsiä. Kompostori voidaan tyhjentää 1 – 3 kertaa vuodessa riippuen koosta ja ruoantähteiden määrästä.

Kompostori on syytä tyhjentää lämpimänä vuodenaikana, että uusi prosessi ehtii käynnistyä uudelleen talveksi.

Tyhjennetyn massan annetaan jälkikompostoitua seuraavaan vuoteen ennen kuin sitä voidaan käyttää.

Se voidaan tyhjentää myös puutarhakompostiin jälkikompostoitumaan. Peitä kompostorista tyhjentämäsi komposti, jotta ravintoaineet eivät pääse huuhtoutumaan pois. Täysin valmiin kompostin tulee olla tummaa ja rakeista. Sen on näytettävä, tuoksuttava ja tunnettava mullalta.

KOMPOSTIMULLAN KÄYTTÖ

Kompostimulta on erinomaista maanparannusainetta. Se sitoo kosteutta, pitää maan ilmapuna ja lisää sen ravinnepitoisuutta.

Jos kompostimultaa halutaan käyttää ruukuissa ja parvekelaatikoissa, sen joukkoon on sekoitettava tavallista multaa. Kompostimulta on liian väkevää ja voi vahingoittaa kasvien juuria.

PUUTARHAKOMPOSTORI

Puutarhajätteen kompostointi onnistuu avokompostissa eli kompostikasassa sekä avoimessa tai kannellisessa kehikossa ja puutarhajätekompostorissa.

SIJAINTI

Puutarhakompostilla tulee olla suojainen ja varjoisa paikka. Sekä tuuli että auringonpaiste kuivattavat kasassa ja harvassa kehikossa kompostoitavaa puutarhajätettä.

Ilman naapurin suostumusta kompostia ei saa sijoittaa 5 metriä lähemmäksi tontin rajaa eikä sen paikka ole naapurinkaan ikkunan alla. Talousvesikaivoon ja vesialueeseen matkaa pitää olla 15 metriä.

RAKENTAMINEN

Hoito on helpompaa, kun kehikko on kaksiosainen. Täysi komposti saa valmistua toisella puolella sillä aikaa, kun uutta jätettä kerätään toiselle puolelle.

Sekä avokompostista että kompostikehikosta tulee tehdä vähintään kuution kokoinen, muuten komposti ei lämpene tarpeeksi.

Puutarhajätekompostin rakentaminen aloitetaan varmistamalla ilman kierto laittamalla pohjalle noin 10 cm kerros karkeaa ainesta (oksisilppua, risunpätkiä). Laita kompostiin vuoroin puutarhajätettä ja vuoroin risuja.

Hajota jätteet mahdollisimman hyvin esim. oksasilppurilla. Kuivaa jätettä kannattaa kastella.

Typeä komposti saa tuoreesta ruohosta tai kompostiin voi lisätä kanankakkaa tai muuta typpipitoista lannoitetta tai kompostiherätettä.

Kompostia voi kastella myös vedellä

laimennetulla virtsalla. Tuhkaa tai kalkkia kompostiin ei laiteta, koska pH:n kohoaminen haittaa hajoittajapieneliöiden toimintaa. Puutarhajätekompostiin voidaan laittaa kaikki puutarhasta ja keittiöstä tulevat kasvinjätteet.

LAITA PUUTARHAKOMPOSTIIN

- kasvijätettä
- risuja
- puiden lehtiä

Älä laita puutarhakompostiin

- ruokajäte
- tuhka, kalkki
- tupakantumpit, purukumit
- lasi, metalli

HOITAMINEN

Jos komposti ei lämpene keskiosastaan, syynä on yleensä kuivuus. Kun komposti on lämpenemisen jälkeen jäähtynyt, se käännetään. Koska jätteet hajoavat nopeimmin kompostin keskellä, reunaosat käännetään keskelle. Samalla jätteet sekoittuvat.

Jos komposti on kuiva, sitä kastellaan ja lisätään kanankakkaa tai muuta typpiravinnetta. Komposti käännetään kesän aikana yleensä 1-3 kertaa. Puutarhajätekomposti on valmista, kun se näyttää mullalta.

Kun puutarhakomposti on täynnä, annetaan sen levätä muutaman kuukauden ajan. Maatumattomat kappaleet voidaan lajitella pois tai laittaa uudelleen kompostoitumaan.

Kypsää kompostimultaa voidaan käyttää kukkaistutusten, nurmikoiden, pensaiden ja puutarhojen maanparannusaineena.

Hyviä hetkiä

kompostoinnin parissa!

